

# Eduard Chmelár: ROZŠIROVANIE NATO BOLO CHYBOU STOROČIA

- CZ24 News | 26. ledna 2022

**USA/EU/RUSKO: Eduard Chmelár píše, že se Západ nedokázal poučit ze svých vlastních chyb a řada militantních politiků teď riskuje, že jim mír proklouzne mezi prsty.**

Nedávno zosnulý budhistický učenec a jeden z najvýznamnejších mierových aktivistov 20. storočia Thich Nhat Hanh povedal o svojej skúsenosti z vietnamskej vojny, že skutočný mier si vyžaduje pochopiť obe strany, byť otvorený voči jedným i druhým, ale nepostaviť sa za žiadnych z nich.

„Chceli sme zmierenie, nie víťazstvo,“ zdôraznil.

Je smutné pozerať sa na slovenského ministra obrany, ktorý je vo svojich vyjadreniach militantnejší ako ukrajinská vláda a na slovenskú prezidentku, ktorá „citlivo vníma“ želania partnerov v NATO, ale je necitlivá k postojom obyvateľstva vlastnej krajiny. Kým Jaroslav Naď na tlačovej konferencii strašil ruskou hrozbou na hraniciach s Ukrajinou, ukrajinský prezident Zelenskyj prosil ľudí, aby nepanikáрили, že na východe štátu je pokoj.

Ešte presnejší bol jeho bezpečnostný poradca Oleksij Danilov, ktorý už v pondelok v Kyjeve povedal, že „*neexistujú dôvody pre tvrdenie, že Ruská federácia pripravuje ofenzívu proti Ukrajine*“ a súčasne požiadal médiá, ktoré podľa neho priniesli v poslednom čase „*veľa beletristiky*“, aby zmiernili svoju rétoriku a zachovali pokoj. Na otázku spravodajskej stanice BBC, čo sa momentálne deje na hraniciach, Danilov odpovedal, že „*počet ruských jednotiek sa nezvyšuje v takom rozsahu, ako to mnohí ľudia vykresľujú*“ a dodal: „*Toto je ich územie, majú právo presúvať sa.*“ Nevedeli o tom na utorkovom zasadnutí Bezpečnostnej rady štátu v Bratislave alebo Jaroslav Naď (ako obyčajne) klamal?

**I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!**

**CHCI PŘÍSPĚT**

To, že sa prikláňame skôr k druhej možnosti, dokumentujeme ministrovým tvrdením, že Rusko zhromažďuje na hraniciach s Ukrajinou zbraňové systémy, ktoré môžu zasiahnuť aj Slovensko. Každý, kto ovláda aspoň základnú abecedu medzinárodných vzťahov vie, že „ruské zbraňové systémy“ môžu zasiahnuť Slovensko teoreticky kedykoľvek a nemusia sa pri tom zhromažďovať na hraniciach: ide o medzikontinentálne balistické strely, rakety s plochou dráhou letu, ale aj vojenské letectvo. Strašiť tým ľudí v tejto dobe a spájať to s útokom na Slovensko považujem za obľudne nechutnú manipuláciu, a to som už videl všeličo. Propagandu o tom, že Ruská federácia na hranici s Ukrajinou „*bez jasného zdôvodnenia koncentruje veľkú prítomnosť svojich ozbrojených síl*“,

zopakovala aj Zuzana Čaputová. Je priam neuveriteľné, že napriek jasným dôkazom, že táto vládna garnitúra vrátane nej prudko zhoršila vzťahy s Ruskom (a to až tak, že to musel skonštatovať pri nástupnej audiencii slovenského veľvyslanca v Moskve aj ruský prezident Putin), prezidentka ich charakterizovala ako otvorenosť a pokračujúci dialóg. Realita je však iná. Naša hlava štátu je už taká konformná so stanoviskami Washingtonu a Bruselu, že už nedokáže povedať nielen pravdu, ale ani definovať slovenské štátne záujmy.

## Nezakrývať si oči pred problémami Ukrajiny

V utorok rozvírilo európsku diskusiu smelé vyhlásenie chorvátskeho prezidenta Zorana Milanovića, ktorý povedal, že Chorvátsko s posilňovaním prítomnosti NATO pri ruských hraniciach *„nemá nič spoločné a ani nechce mať, to vám garantujem“*. Zároveň dodal, že Chorvátsko sa nebude zapájať do krízy medzi Ruskom a Ukrajinou. *„Chorvátsko v prípade eskalácie nepošle žiadne jednotky. Naopak, odvolá všetky až do posledného chorvátskeho vojaka,“* zdôraznil. Zároveň upozornil, že ukrajinská vláda sa v roku 2014 nezmenila demokraticky. Bývalého prezidenta Viktora Janukovyča síce označil za podvodníka, ktorý sedel na trochu stoličkách, ale jeho zosadenie bolo jednoznačným prevratom, a pre takú krajinu nie je v NATO miesto. Milanović pripomenul, že po ôsmich rokoch je Ukrajina stále jednou z najviac skorumpovaných krajín sveta. Chorvátsky prezident vyjadril presvedčenie, že existujú aj iné spôsoby, ako zachovať Ukrajinu celistvú a poskytnúť jej ekonomickú pomoc ako sľubovať jej členstvo v EÚ a NATO. Poukázal pritom na neutrálne Fínsko. Švédsko a Rakúsko, ktoré tiež nie sú členmi aliancie. Aby liberáli nedostali z týchto vyjadrení záchvat, pre korektnosť pripomeňme, že vláda v Záhrebe sa od tohto stanoviska dištancovala a ukrajinskú ministerstvo zahraničných vecí si predvolalo chorvátsku veľvyslankyňu, aby jej tlmočilo neprijateľnosť vyjadrení prezidenta Milanovića. Ale to sú povinné jazdy. Dokážeme o týchto veciach poctivo diskutovať a hlbšie uvažovať bez všadeprítomnej propagandy?

Vieme to dosiahnuť jedine v prípade, ak sa oslobodíme od neprirodzených floskúl, že na Rusko treba vyvíjať neustály tlak, lebo Rusko rozumie jedine sile a podobné nezmysly. Ich autori si nikdy nepoložili otázku (alebo presnejšie nám ju nikdy úprimne nezodpovedali), čo má byť cieľom tohto nekonečného zatlačania Ruska. Na to, aby sme pochopili, že sme urobili chybu, sa musíme vrátiť do začiatku tohto obdobia, keď 21. novembra 1990 v Paríži podpísali najvyšší predstavitelia štátov KBSE historickú Parížsku chartu pre novú Európu. V nej sa všetky európske štáty, ale aj Sovietsky zväz, USA a Kanada, zhodli na tom, že bezpečnosť je nedeliteľná a že nie je možné posilňovať bezpečnosť jedných na úkor druhých. Vytváranie exkluzívnych vojenských blokov, ktoré stupňujú zbrojenie a konfrontáciu, sa v atmosfére uvoľňovania medzinárodného napätia považovalo za prekonané a nebezpečné. Pod dokument sa podpísali také zvučné mená ako Michail Gorbačov, George Bush starší, Helmut Kohl, François Mitterrand, Margaret Thatcher, Václav Havel či Lech Walesa. Tento gorbačovovský sen „spoločného európskeho domu od Atlantiku až po Ural“ bol aj mojím ideálom, veril som mu pred rokom 1989 i po ňom, po tomto volali státisíce ľudí na námestiach Nežnej revolúcie a kto vám dnes tvrdí, že cieľom bojovníkov za slobodu bol vstup do NATO, tak klame.

## Začlenenie Ukrajiny do NATO by bolo strategickým šialenstvom

Preto sa netajím tým, že rozširovanie NATO a ďalšiu existenciu tohto historického reliktu studenej vojny som od začiatku považoval za chybný projekt. Okrem toho, že ním Západ porušil princípy spomínanej Parížskej charty pre novú Európu, politici pri jeho realizácii nemysleli v perspektíve. Už vtedy som sa pýtal, kam až má rozširovanie zájsť, kde má mať svoje hranice, čo je geopolitickým

cieľom jeho expanzie a aký je jeho zmysel, keď samotná aliancia propagandisticky tvrdila, že nemá nepriateľov. V skutočnosti to bola od začiatku pyramídová hra, ktorá síce zo začiatku svojim novým členom poskytovala ilúziu bezpečia, no pri svojej nezastaviteľnej expanzii napokon narazila na svoje limity. Dnes už rozširovanie neprináša bezpečnosť, ale eskaláciu napätia. Toto všetko, čomu dnes čelíme, je dôsledok tohto rozširovania. Alebo, ako to predvídal legendárny architekt politiky zadržiavania Sovietskeho zväzu George Kennan, ktorý 5. februára 1997 pre denník *The New York Times* uviedol:

*„Celkovo povedané... rozšírenie NATO by bolo najosudovejšou chybou americkej politiky v celej ére od skončenia studenej vojny. Možno očakávať, že takéto rozhodnutie rozducha nacionalistické, protizápadné a militaristické tendencie v ruskej verejnej mienke; bude mať nepriaznivý vplyv na rozvoj ruskej demokracie; obnoví atmosféru studenej vojny vo vzťahoch medzi Východom a Západom a poženie ruskú zahraničnú politiku smerom, ktorý sa nám rozhodne nebude páčiť...“*

Všetky tieto úvahy potvrdila nedávna štúdia amerického historika univerzitného profesora Michaela Kimmagea v časopise *Foreign Affairs*, v ktorej [dospel](#) k záveru, že Severoatlantická aliancia nie je vhodná pre Európu 21. storočia, nie je schopná zvládnuť konflikt s jadrovou veľmocou o nečlenskú krajinu a mala by ďalšie rozširovanie ukončiť. „*Začlenenie Ukrajiny by bolo doslova strategickým šílenstvom,*“ napísal profesor Kimmage, ktorý prednáša na Katolíckej univerzite vo Washingtone a v rokoch 2014 – 2016 bol poradcom ministra zahraničných vecí USA.

## Západ sa nepoučil z vlastných chýb

Skrátka, na ukrajinskú krízu ako problém medzinárodnej bezpečnosti sa nemožno pozeráť len jednostranne a komunikovať svalnatými rečami, že Rusko nám nebude nič diktovať. Tým skôr, že my chceme jemu až tragikomicky diktovať, kde má mať svojich vojakov na svojom vlastnom území. Ak sa navyše z Bratislavy alebo Prahy vyhrážame Moskve viac ako z Kyjeva, je to choré. Aj u nás potrebujeme ľudí, ktorí budú pracovať viac pre mier, nie pre vojnu. Pokým sa nebudeme cítiť bezpečne všetci, nebude sa bezpečne cítiť nikto. Preto mi ostáva rozum stáť z toho, že európska či americká diplomacia vo svojej doterajšej stratégii neberú vôbec do úvahy doterajšie skúsenosti. Človek by čakal, že po tej hanbe a fiasku v Afganistane, Iraku, Líbyi, Sýrii či Juhoslávii sa západní spojenci aspoň na chvíľu zastavia a poradia s múdrymi ľuďmi, aby sme neopakovali doterajšie chyby. Ale my sa len bezhlavo ženieme do ďalšieho šíleného dobrodružstva s chabou nádejou, že ani tentoraz nezapálime svetový požiar. Dokedy?

Ak chceme dospieť k riešeniu, musíme sa zbaviť bezduchej propagandy, nenávisťného osočovania odborníkov s iným názorom, aký má uzavretá sekta na Hlbokej a Kutuzovovej ulici, a prijať pravidlá vecnej otvorenej diskusie – o tom, že NATO nie je vhodná štruktúra pre európsku bezpečnostnú architektúru 21. storočia, sa v Paríži a Berlíne vedú diskusie už dávno, u nás sú nositelia týchto postojov ostrakizovaní a vytláčaní do extrému. Musíme opustiť fatálny tón typu „agresívne Rusko – dobrá Ukrajina“, lebo takto sa nikam nedostaneme. Podnetnú diskusiu zorganizoval v tomto smere americký think-tank Quincy Institute 17. januára vo Washingtone za účasti bývalých amerických a britských diplomatov, ako aj expertov na Rusko a Ukrajinu. Účastníci sa zhodli na tom, že Minské dohody II predstavujú úplne spravodlivé východisko z konfliktu na Donbase. Zahrňa plán, v rámci ktorého Kyjev musí udeliť rozsiahlu autonómiu rusky hovoriacim regiónom, Západ ustúpi od Bushovho plánu na rozširovanie NATO a Rusko stiahne svoje jednotky z ukrajinských hraníc. Britskí a americkí experti skonštatovali, že najväčšou prekážkou urovnania konfliktu je neochota Kyjeva poskytnúť Donbasu autonómiu. Naopak, ukrajinská vláda v uplynulých dňoch ešte viac obmedzila jazykové a kultúrne práva ruskej menšiny. U nás však stále zaznieva jednostranný pohľad, že za všetko môže Rusko.

# Dohodu môžu dosiahnuť iba Spojené štáty a Rusko

Experti ďalej konštatovali, že pravdepodobnosť, že Rusko podnikne inváziu na Ukrajinu, je minimálna a kritizovali správanie európskych politikov, ktorí zaujímajú militantné postoje, no hoci nemajú záujem ísť do vojny, môžu sa dostať do situácie, ktorú už nebudú schopní zvrátiť. Zaujímavý bol aj záver, že všetci účastníci diskusie zastávajú názor, že dohodu môžu dosiahnuť iba Spojené štáty a Rusko, v ideálnom prípade by sa malo rokovať tajne. Zapojenie európskych členov NATO môže celý proces iba skomplikovať, a to natolko, že nebude možná koherentná vyjednávacía stratégia. Navyše, Moskva po doterajších skúsenostiach už neberie Európanov vážne, chápe nás iba ako satelity USA. Experti sa zhodli aj na tom, že samotná ukrajinská vláda je paralyzovaná strachom z radikálnych zástancov tvrdej línie (hovorme otvorene – z fašistov), a z týchto dôvodov nie je schopná prijať kompromis – preto bude musieť byť postavená pred hotovú vec. Aj Bidenova administratíva je však limitovaná vnútropoliticky. Ak nemôže Moskve ponúknuť neutralitu Ukrajiny, mala by prijať aspoň moratórium na rozširovanie NATO na dostatočne dlhé obdobie (10 – 20 rokov), ktoré bude Putin schopný akceptovať. Tým by Západ v podstate nič nestratil, lebo skoršie prijatie nepredpokladajú ani najhorlivejší zástancovia ukrajinského členstva v aliancii. Dohoda by mala zahŕňať aj návrhy nového európskeho bezpečnostného rámca, ktoré by recipročne vyriešili zamrznuté konflikty vrátane Krymu a Kosova.

Všetci sa zhodli na tom, že ultimátom vrátiť všetko pred rok 1999 Rusko len blafuje, túto stratégiu vyjednávania (vytvoriť si pozíciu s prehnanými požiadavkami, aby z nich bolo možné zľavovať) pozná aj diplomatický začiatok, len Ivan Korčok a Zuzana Čaputová majú pocit niečoho fatálneho. Rovnako aj to detinské urážanie, prečo nepozvali k stolu aj malé štáty, nemá význam. Môžeme si za to sami. V posledných desaťročiach sme neprejavili samostatnosť uvažovania a konania, prejavovali sme sa len ako štekajúce satelity USA a o nepríjemnosti nikto nestojí. Ako v tejto súvislosti trefne [poznámenáva](#) najväčší český odborník na medzinárodné vzťahy profesor Oskar Krejčí – Rusko sa naučilo baviť s tým, kto má prst na spúšti (naučili ich to Spojené štáty). Sami sme sa pripravili o pridanú hodnotu, lebo sme neponúkli nič, čo by bolo pre veľmoci zaujímavé. Už v prezidentských voľbách som navrhoval, aby Slovensko využilo svoju komparatívnu výhodu dobrých vzťahov s oboma stranami rôznych konfliktov a stalo sa poslom mieru, ktorý ponúkne priestor pre mierové vyjednávania a rozhovory. 13. septembra minulého roku nás k tomu istému vyzval v Bratislave pápež František v historickom prejave, v ktorom povedal. *„Dejiny pozývajú Slovensko, aby bolo posolstvom mieru v srdci Európy.“* Napriek tomu prezidentka vyzvala na zvyšovanie zbrojenia, vláda chystá nákup bojových obrnených vozidiel za dve miliardy eur a spoločne chcú pripraviť pôdu pre rozmiestnenie Ozbrojených síl USA na území Slovenska. Nehovoriac o tom, že zhoršili vzťahy s Ruskom, s Čínou, s Maďarskom, či s Palestínčanmi. Sami sme sa pripravili o to, čo bolo na nás cenné.

Je najvyšší čas, aby sme opustili primitívne heslo krvilačných starovekých dobyvateľov „ak chceš mier, pripravuj vojnu“ (ktoré tak radi opakujú militaristi všetkých krajín) a osvojili si pravidlo hodné 21. storočia: „Ak chceš mier, vytváraj kultúru mieru.“ Je dôležité, aby boli ľudia citlivejší k otázkam mieru, pozornejšie si všímali slová, skutky a celkové správanie vojnových štváčov ako je Jaro Naď, Juraj Krúpa, Michal Šimečka, Tomáš Valášek, Martin Klus, Ivan Korčok a ďalší a už nikdy ich nevolili. Je dôležité pracovať s médiami tak, aby neprilievali olej do ohňa, aby nerozdúchavali strach a nezvyšovali napätie, aby si uvedomili obrovskú váhu informácií, ktoré ľuďom prinášajú. Dnes sa netreba zbabelo skrývať za sukňou Ameriky a vyhrážať sa Rusku, dnes nestačí stáť na strane Ukrajiny, dnes treba stáť na strane mieru a zabrániť vojne. Preto zakončím replikou s bývalým prezidentom. *„Všetci chcú mier,“* lakonicky raz poznámenal Andrej Kiska. *„Ale nie všetci pracujú*

*v jeho prospech,*“ odvetil som mu.

[ZDROJ](#)